

Krabbenscheer in de singel. Foto: Karel Rijdsdijk

De ecologische waarde van de krabbenscheer (*Stratiotes aloides*).

Door: Karel Rijdsdijk.

In een singel, aan de westkant achter het winkelcentrum Raadhuisplein in Rozenburg, zag ik in 2019 een aantal planten van de krabbenscheer tussen de waterlies en gele plomp drijven.

Deze waterplanten halen hun energie uit zonlicht waardoor de bladgroenkorrels uit water en CO₂ zuurstof en glucose kunnen vormen (fotosynthese).

De krabbenscheer wordt bij dit proces lichter en dan komen de bladeren aan het wateroppervlak drijven, dit terwijl ze de gehele winter ondergedoken op de bodem hebben doorgebracht.

“Bladen lijnvormig, naar de top geleidelijk versmald, 15-50 cm lang, stekelig getand, in de bloeitijd met de toppen boven water uitstekend. Bloemen wit, boven de waterpiegel uitstekend, de mannelijke 3-6 bijeen, gesteeld, de vrouwelijke meestal alleenstaand, beide in een bloemschede. Na vorming van nieuwe uitlopers en door het innemen van water zakt de plant in het najaar weer naar de bodem. Krabbenscheer staat op de Rode Lijst als algemeen voorkomend maar is sterk afgenomen in aantal (*Heukel's Flora van Nederland* (ISBN 90 01 58344 X)).

De waterlelie en de gele plomp worden meestal gepoot, hebben beiden een knol in de bodem van de singel en de krabbenscheer heeft een normaal wortelstelsel. Herkomst laat zich raden: waarschijnlijk uitgezet door iemand met een overvolle vijver met planten.

Krabbenscheer. Foto: Karel Rijdsdijk.

Deze plant heeft lang in mijn verbeelding gestaan mede door de verhalen van vroeger over het massaal voorkomen van de plant in de Alblasser- en Krimpenerwaard. Met daarbij de nestelende zwarte stern en groene glazenmaker!

Maar helaas: de plant vormde een obstakel voor de boeren omdat zij regelmatig via kanalen en vaarten hun vee per boot naar elders gelegen weilanden moesten verplaatsen.

Dus werd de krabbenscheer in de vaarwegen grotendeels verwijderd: resultaat woningnood voor de zwarte stern! Gelukkig heeft het Zuid-Hollands Land-

schap dit gedeeltelijk kunnen ondervangen door in hun beheersgebied houten vlotjes te plaatsen en deze methode blijkt effectief te zijn.

Rozenburg is omringd door dijken en om het grondwater (zomer en winter) op peil te houden wordt water uit het Brielse Meer opgepompt en het overtollige water afgevoerd via een poldergemaal naar het Calandkanaal. Deze doorstroming is ook noodzakelijk om voldoende vers water (zuurstofrijk water) in de singels te hebben en houden. Deze vorm van waterhuishouding voorkomt stankoverlast door gebrek aan zuurstof ontstaan door resten van rottende bladeren. Stedenbouwkundig gezien dienen de singels in vrijwel elke gemeente voornamelijk ook als waterberging na hevige regenbuien. In het najaar worden alle singels geïnspecteerd en wordt het wateroppervlak, met een speciaal daarvoor ingericht bootje, geschoond van bladeren van de drijvende planten als ook het inkorten van de rietkragen.

De singel als geheel is met zijn beplanting zoals krabbenscheer, waterlelie en gele plomp een mooi gezicht. Maar ook in het water is genoeg leven te zien: eendenkroos, grof hoornblad, karpers en voorns. Roofvissen, zoals baars en snoek, gaan schuil onder de bladeren van de waterlelies en gele plomp op zoek naar aas. Beschermde tussen de stekelige bladeren van de krabbenscheer zwemmen jonge visjes.

Al een aantal jaren inventariseer ik in de omgeving van Winterswijk nachtvliners en zag daar in 2023 voor het eerst een krab-

Bloem van de krabbenscheer. Foto: Karel Rijdsdijk.

benscheermot (*Parapoynix stratiotata*) en dat nog wel in een bosrijke omgeving. In de literatuur staat dat de waardplant van deze mot, hoe kan het anders, de krabbenscheer is en het rupsje tussen de wortels door algen eet. Dus met de kop onder water eet en weer terug naar boven om te ademen. Hetzelfde fenomeen doet zich voor bij het kroosvlindertje (*Cataclysta lemnata*), met 2-3 aan elkaar geplakte kroosblaadjes als onderkomen. Beide soorten behoren tot familie van de grasmotten.

Alles bij elkaar is het leuk om de relatie tussen flora en fauna te zien: een hele plantengemeenschap versus de vissen en insecten.

Resumerend kan je stellen dat krabbenscheer voor de fauna een belangrijke plant is (kan zijn).

- * Broedplaats voor zwarte stern
- * Schuilplaats voor jonge vis
- * Uitkijkpost voor juffers en libellen
- * Nectarplant voor insecten (bijen, hommels en vlinders)
- * Waardplant

Echter voor deze locatie geldt, voor zover mij bekend, alleen de aanwezigheid van juffers en libellen (bruinrode heide libel, paardenbijter en groene glazenmaker). Tijdens de excursie-estafette van 24 augustus 2024 werd, ondanks de slechte weersomstandigheden, de krabbenscheermot gezien en een van de aanwezigen maakte de opmerking dat de waardplant ook in de Tenellaplas aanwezig is.

Krabbenscheermot. Foto: Karel Rijdsdijk.